

DANIEL

(Danié)

**Nabucudonochó rü íane ga
Yerucharéũçax ínayaxüãchi rü
nayana ga Tupanapataarü
yemaxũgü ga çuxuxũ**

1 ¹Rü yexguma marü tamaepũx ga taunecü ãëxgacü yixĩxgu ga Yoachí ga Yudáanewa, rü nüma ga Nabucudonochó ga Babiróniaanearü ãëxgacü rü Yerucharéũçax ínayaxüãchi norü churaragümaxã. ²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Nabucudonochóaxü nanatauxchaxëxë nax Yoachíxü yayaxuxũ rü Babiróniaanewa nagaaxũ muxüma ga natanüxũgümaxã. Rü yexgumarüxü ta nayana ga Tupanapataarü yemaxũgü ga çuxuxũ, rü norü tupanapatagu nananucu ga Babiróniaanewa.

**Daniéxü nigagü nax ãëxgacüarü
ngüxëeruxü yixĩxüçax**

³Rü nhuxüchi nüma ga Nabucudonochó rü norü ngüxëeruxü ga Apenáxü namu nax yema Yudáanearü ãëxgacütanüxüwa yadexechiãxüçax ga yema ngextjuxüxügü ga Yudéugü ga rümemaexü nax norü ngüxëeruxü

yixĩgüxüçax. ⁴Rü yema ngextjuxüxügü ga yadexechixü rü nimechametü rü taxuwama nichixe rü meama naãxëxü nicuax, rü meama poperaxü icuáxü nixĩgü. Rü yemaacü nime nax ãëxgacüpatawaarü ngüxëeruxü yixĩgüxüçax. Rü nhuxüchi ga ãëxgacüarü duüxügü rü yema ngextjuxüxügüxü nangúexëxë ga naga ga Babiróniaanecüãxgü ga Caudéutanüxügü rü nacümagü ga ümatüxü. ⁵Rü nüma ga Nabucudonochó rü norü duüxügüxü namu nax guxüma ga ngunexügügu yema ngextjuxüxügüna naxãgüãxüçax ga yematama òna ga nümatama nangóxü rü wíü ga nümatama yaxaxäcü. Rü yemaacü tamaepũx ga taunecü meama nanangúexëxë nax yemawena ãëxgacüaxü napuracüexüçax.

**Danié rü namücügü rü
ãëxgacüpatawa nayexmagü**

⁶Rü yema ngextjuxüxügütanüwa nayexmagü ga Danié rü Ananía rü Michaéu rü Acharía. Rü nümagü rü Yudátanüxü nixĩgü. ⁷Rü nüma ga yema ãëxgacüarü duüxügüeru rü

nanaxüchicüxü ga Daniééga rü
 Betachágu nanaxüéga, rü ga Ananía rü
 Chadráquigu nanaxüéga, rü ga Michaéu
 rü Mecháquigu nanaxüéga, rü ga
 Acharía rü Abenidégugu nanaxüéga.
⁸Notürü nüma ga Danié rü tama
 nanangóxchaü ga yema öna rü gumá
 wíu ga äëxgacü nüxna naxäcü, yerü
 nagu narüxínü nax Tupanapexewa
 naxäüächixü ga yema. Rü yemacax
 äëxgacüarü duüxügüeruna naca nax
 tama yema öna ga äëxgacü nüxna äxü
 nüxü nangöxëëxüçax. ⁹Rü Tupana rü
 yema äëxgacüarü duüxügüeruäxëwa
 nananguxëxë nax äëxgacü ga Betachá
 Daniémaxä namecümaxüçax. ¹⁰Notürü
 yema äëxgacüarü duüxügüeru rü norü
 äëxgacüxü namuü rü Daniéxü
 nhanagürü: —Nüxü chamuü ya yimá
 chorü cori ya äëxgacü. Rü nüma rü
 marü chamaxä nüxü nixu nax taxacürü
 öna rü axexü tá pexna chaxäxü. Rü
 ngëxguma tá pexü nadaxgux rü ngëma
 togü i ngextüxüxügüarü yexera tá
 pexaegux rü nüma ya äëxgacü rü tá
 choxü nimax —nhanagürü. ¹¹Rü nüma
 ga äëxgacüarü duüxügüeru rü nüxü
 naxuneta ga wüxi ga duüxü nax nüxna
 nadauxüçax ga Danié rü Ananía rü
 Michaéu rü Acharía. Rü nüma ga Danié
 rü yema norü daruümaxä nidexa rü
 nhanagürü nüxü: ¹²—Toma i curü
 duüxügü nax tixígüxü rü cuxna taca nax
 10 i ngunexü towa nüxü cuxüxü nax
 toxna cunaxäxü i nanetü i
 ämaxügüxüicatama rü nhüxüchi dexá.
¹³Rü ngëma 10 i ngunexügüwena rü
 toxü nangugü namaxä i ngëma togü i
 ngextüxüxügü i nangöxgüxü i ngëma
 äëxgacüwemü! Rü nhüxüchi i cuma rü

tá nüxü cucuax i taxacürü öna tá toxna
 cuxäxü —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga
 yema norü daruxü rü: —Ngü
 —nhanagürü. Rü 10 ga ngunexügu rü
 nanetü i ämaxügüxüicatama rü
 dexámare nixi ga nüxna naxäxü. ¹⁵Rü
 yexguma 10 ga ngunexügü marü
 ngupetügu rü nümagü ga yema
 ägümücü ga ngextüxüxügü rü tama
 nidaxawee rü narüporamaegü nüxü ga
 yema togü ga ngextüxüxügü ga
 äëxgacüwemü ngöxgüxü. ¹⁶Rü nüma ga
 yema norü daruxü rü nügüxü nayange
 ga yema äëxgacüwemü rü gumá wíu ga
 yema ägümücü ga
 ngextüxüxügüçaxchirex ixücü. Rü
 nhüxüchi nanetü ga ämaxügüxüicatama
 nüxna naxä. ¹⁷Rü yema ägümücü ga
 ngextüxüxügü, rü Tupana rü cuax
 nüxna naxä nax yemaacü nüxü
 nacuaxgüxüçax ga naguxüraxüxü ga
 cuax ga poperagu ümatüxü. Rü nüma ga
 Tupana rü naétü Daniéxü narüngüxëë
 nax nüxü nacuáxüçax nax taxacüchiga
 yixüxü ega Tupana texéxü nüxü
 dauxëëgux i taxacü i ëxügüxü rüxna
 texé änegügux. ¹⁸Rü yexguma marü
 yanguxgu ga yema uenü ga äëxgacü ga
 Nabucudonochó nagu unetaxü ga
 napexewa nax nagagüaxüçax ga
 guxüma ga yema ngextüxüxügü ga
 äëxgacüarü puracüçax ngüexü, rü nüma
 ga yema äëxgacüarü duüxügüeru rü
 äëxgacüpexewa nanagagü ga yema
 ngextüxüxügü. ¹⁹Rü nüma ga äëxgacü
 rü namaxä nidexa ga guxüma ga yema
 ngextüxüxügü. Rü natanüwa rü
 nataxuma ga wüxi ga Danié, rü Ananía,
 rü Michaéu, rü Acharíamaxä wüxigüxü
 ga norü cuaxwa. Rü yemacax ga nüma

ga ãêxgacü rü nanade ga yema
 ägümücü ga ngextüxüxügü nax norü
 ngüxêëruügü yixüxüxüçax. ²⁰Rü nüma
 ga ãêxgacü rü yexguma norü ucüxêçax
 nüxna nacaxgux nax mea
 nachixüanemaxã inacuáxüçax rü nawa
 nüxü inayangau nax 10 expüxcüna
 guxüma ga norü ucüxêruügü ga
 yuüexüaru yexera yixüxüxü nax nüxü
 yacuaxüchixü ga Danié rü namüçügü.

Naxãnegü ga Nabucudonochó

2 ¹Rü yexguma taxre ga taunecü marü
 ãêxgacü yixüxü ga Nabucudonochó
 rü nhuxrexpüxcüna naxãnegü. Rü
 yemaçax naxoegaãxê rü taguma mea
 naxchaxwa nape. ²Rü yemaçax naxçax
 nangema ga norü ucüxêruügü ga iyuüxü
 rü yema êxüxüxü çuaxgüxü rü
 napexearü üxü cuaxgüxü rü yema çuax
 nüxü yexmagüxü nax yemagü namaxã
 nüxü ixügüxü ga taxacüchiga nax yixüxü
 ga yema nagu naxãnegüxü. Rü nüma ga
 yema iyuüxü rü ãêxgacüxütawa naxí.
³Rü nüma ga ãêxgacü rü nhanagürü:
 —Ngewax rü chaxãnegü rü ngêmacax
 poraãcü chaxoégaãxê. Rü nüxü
 chacuáxchã nax taxacüchiga yixüxü i
 ngêma —nhanagürü. ⁴Rü nüma ga yema
 iyuüxü ga nüxü icuaxüchigüxü rü
 ãêxgacüxü nangãxü rü nhanagürügü:
 —¡Guxüguma namaxü Pa ãêxgacüx! ¡Rü
 tomaxã nüxü ixu i cunegü! Rü toma nax
 curü ngüxêëruügü tixüxüxü rü tá cumaxã
 nüxü tixu nax taxacüchiga yixüxü
 —nhanagürügü. ⁵Rü nüma ga ãêxgacü rü
 nanangãxüga rü nhanagürü:
 —Ngêxguma taxütãma chamaxã nüxü
 pexuxgu nax taxacügu chaxãnegüxü rü

taxacüchiga nax yixüxü, rü tá pexü
 chadai rü íxraxügu tá pexü nachexe. Rü
 pepatagü rü tá nagu napogüe rü
 caxtaxicatama ngêma tá ninuagü.
⁶Notürü ngêxguma chamaxã nüxü
 pexuxgu nax taxacügu chaxãnegüxü rü
 taxacüchiga nax yixüxü, rü tá pexna
 chanaxã i ãmaregü rü tá pemaxã
 chataãxê. Rü ngêmaãcü tá pemaxã
 chanaxü ega chamaxã nüxü pexuxgu i
 ngêma chaunegü —nhanagürü. ⁷Rü
 nüma ga yema yatügü ga çuax nüxü
 yexmagüxü rü wena nanangãxüga rü
 nhanagürügü: —Pa ãêxgacüx ¡tomaxã
 nüxü ixu i ngêma cunegü! Rü toma rü tá
 cumaxã nüxü tixu nax taxacüchiga yixüxü
 —nhanagürügü. ⁸Rü nüma ga ãêxgacü
 nanangãxü, rü nhanagürü: —Nhuxma rü
 meama nüxü chacuax nax taxacüçax
 tama paxa chamaxã nüxü pexuxchãxü
 erü ípenangüxêxê nax choxna nanguxü i
 ngêma äüçümaxü i nagu chaxãnegüxü.
⁹Rü ngêmacax ngêxguma tama chamaxã
 nüxü pexuxgu nax taxacügu
 chaxãnegüxü rü taxacüchiga nax yixüxü
 rü guxãtãma i pemax rü tá pexna nangu i
 ngêma poxcu i chaxuegüxü. Rü pemax rü
 wüxigu pegü pexucüxêgü nax doraxü
 chamaxã pexuxüçax nax ngêmaãcü nüxü
 charüngümaxü i ngêma chaunegü rü
 tama pexü chapoxcuxüçax. ¡Rü êcü
 chamaxã nüxü pexu i nhuxãcü nax yixüxü
 i ngêma chaunegü! Rü ngêmawa tá nüxü
 chacuax nax nüxü pecuáxü nax chamaxã
 nüxü pexuxü nax taxacüchiga yixüxü
 —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga yema
 yatügü ga çuax nüxü yexmagüxü rü
 nanangãxügü rü nhanagürügü: —Nhama
 i naanewa rü tataxuma ya texé ya nüxü
 cuáxe nax nüxü tixuxü i ngêma nüxü

cucuáxchaũxũ, Pa ãĕxgacũx. Rũ ngĕxgumarũxũ ta rũ taguma nhuxgu wũxi ga nachixũanearũ ãĕxgacũ ga poracũ norũ ucuxĕruũgũna naxcax naca i ngĕma nhuxmax cuma toxna naxcax cucaxaxũrũxũ ixĩxũ. ¹¹Pa ãĕxgacũx, rũ ngĕma naxcax ícucaxũ rũ poraãcũ naguxchaxũchi rũ tataxuma ya texé ya nũxũ cuáxe nax nũxũ tixuxũ nax taxacũchiga nax yixĩxũ i ngĕma nagu cuxãnegũxũ. Rũ ngĕma tachixũanearũ tupanagũxicatama nixĩ i nũxũ cuáxũ nax taxacũchiga nax yixĩxũ, notũrũ nũmagũ rũ tama duũxũgũtanũwa nangexmagũ —nhanagũrũgũ. ¹²Rũ yemaxũ naxĩnũgu ga ãĕxgacũ rũ poraãcũ nanu rũ nanamu nax nadaiaxũcax ga guxũma ga yema norũ ucuxĕruũgũ ga Babiróniaanecũãxgũ. ¹³Rũ yexguma marũ naxunagũgu ga yema ãĕxgacũarũ mu rũ norũ churaragũ rũ Daniécax rũ namũcũgũcax rũ ta nadaugũ nax nadaiaxũcax.

**Danié nũxũ nixu ga ãĕxgacũ nagu
ãnegũxũ rũ nanangoxĕxĕ nax
taxacũchiga yixĩxũ**

¹⁴Rũ yexguma yéma naxũxgu ga ãĕxgacũarũ churaragũeru ga Arióqui nax yadaiaxũcax ga yema ãĕxgacũarũ ucuxĕruũgu rũ Danié rũ naxcax nixũ rũ meama namaxã nidexa. ¹⁵Rũ nũma ga Danié rũ nũxna naca rũ nhanagũrũ: —¿Taxacũcax nanuxũchi ya yimá ãĕxgacũ rũ ngĕmacax naxunagũaxũ i nhaa mu nax cunadaiaxũcax i guxũma i norũ ucuxĕruũgũ? —nhanagũrũ. Rũ nũma ga Arióqui rũ nũxũ nixu nax taxacũcax yixĩxũ. ¹⁶Rũ yexguma ga nũma ga Danié rũ ãĕxgacũxũtawaxũ

nax nũxna yacaxaxũcax, rũ nhanagũrũ nũxũ: —¿Pa ãĕxgacũx, choxna naxã i nhuxre i ngunexũ! Rũ chama rũ tá cumaxã nũxũ chixu nax nhuxũ nhaxũ i ngĕma cunegũ rũ taxacũchiga yixĩxũ —nhanagũrũ. ¹⁷⁻¹⁸Rũ yemawena rũ napatawa naxũ. Rũ namũcũgũ ga Ananía rũ Michaéu rũ Acharíamaxã nũxũ nixu ga guxũma ga yema nax ãĕxgacũ nanadaixchaũxũ rũ yemaacũ Tupana ya dauxũgucũarũ ngũxĕĕcax ínacagũxũcax nax nũma ya Tupana naxcax nangoxĕĕxũcax ga yema ãĕxgacũ nagu ãnegũxũ, rũ yemaacũ tama nadaiaxũcax wũxigu namaxã ga yema togũ ga ucuxĕruũgũ ga Babiróniaanecũãx ixĩgũxũ. ¹⁹Rũ yema ga chũtaxũgu rũ Tupana Daniécax nanangoxĕxĕ ga taxacũchiga nax yixĩxũ ga yema ãĕxgacũ nagu ãnegũxũ. Rũ yemacax nũma ga Danié rũ Tupanaxũ nicuaxũxũ rũ nhanagũrũ: ²⁰“Rũ guxũguma namecũmaxũchi ya Tupana, erũ noxrũ nixĩ i guxũma i cuax rũ guxũma i pora. ²¹Rũ nũma rũ namaxã inacuax i guxũma i taxacũ i ngupetũxũ. Rũ nũma nixĩ i yamucuchiaxũ rũ ínamuxũchiaxũ i ãĕxgacũgũ. Rũ nũma nixĩ i cuax tũxna naxãxũ ya yíxema tũmaãxĕxũ icuáxe rũ tũxũ nũxũ nacuaxĕĕxũ ya yíxema idoeruxe. ²²Rũ nũma rũ tũxũ nũxũ nacuaxĕxĕ i ngĕma cuax i ĕxũguxũ. Rũ nũxũ nacuax i ngĕma ĕanexũwa ũxũ erũ ngĕma ngóonexũ rũ nawa nangexma. ²³Rũ moxĕ cuxna chaxã rũ cuxũ chicuaxũxũ, Pa Chaunatũgũarũ Tupanax, erũ cuax choxna cuxã rũ choxũ cuporaxĕxĕ. Rũ nhuxmax rũ choxũ nũxũ cucuaxĕxĕ i ngĕma cuxna naxcax tacaxaxũ, rũ toxũ nũxũ cucuaxĕxĕ i

ngêma nanegü i ãêxgacü naxçax oégaãêxü”, nhanagürü. ²⁴Rü yemawena ga Danié rü Arióquixütawa naxü yerü yema nixí ga ãêxgacü muxü nax nadaiaxüçax ga guxüma ga yema ãêxgacüarü ucuxêruügü ga Babiróniaanecüãxgü. Rü yemacax nüxna nayachogü rü nhanagürü nüxü: —¡Tauxü i cunadaixü i ngêma ucuxêruügü! ¡Rü ãêxgacüxütawa choxü naga! Rü chama tá namaxã nüxü chixu i ngêma nanegü —nhanagürü. ²⁵Rü yexgumatama ga Arióqui rü Daniéxü ãêxgacü ga Nabucudonochóxütawa naga, rü nhanagürü nüxü: —Pa ãêxgacüx, rü ngêma Yudéugü ga nachixüanewa ígaxüxütanügu nüxü ichayangau i wüxi i yatü i tá cumaxã nüxü ixuxü i taxacüchiga yixíxü i ngêma cunegü —nhanagürü. ²⁶Rü yexguma ga nüma ga ãêxgacü rü Danié ga Betachámamaxã naxugüãcuxü nhanagürü: —¿Cuxü natauxchaxü nax chamaxã nüxü quixuxü ga yema nagu chaxãnegüxü rü taxacüchiga yixíxü ga yema chaunegü? —nhanagürü. ²⁷Rü nüma ga Danié nanangãxüga rü nhanagürü: —Pa ãêxgacüx, rü nataxuma i wüxi i duüxü i nüxü cuáxü rü bai i wüxi i êxüguxüxü cuáxü, rüexna yuüxü, rüexna woramacuriwa ngüexü i nüxü cuáxü i ngêma cunegü i cuma nüxü cucuáxchaxü. ²⁸Notürü nangexma ya wüxi ya Tupana i dauüguxü i naanewa ya nüxü cuáci i êxüguxü i ore, Pa ãêxgacüx, rü nüma nixí i cuxü nüxü nacuaxêêxü i ngêma tá yixçüra ngupetüxü. Rü tá cumaxã nüxü chixu, Pa ãêxgacüx, ga yema nüxü cudauxü ga cunegüwa ga yexguma cupeyane. ²⁹Rü

cumax, Pa ãêxgacüx, rü curü pechicawa cuyexma rü nagu curüxünü ga taxacü tá nax ngupetüxü ga yixçüra. Rü yexguma cuxãnegügux rü nüma ya Tupana ya nangoxêêcü i ngêma êxüguxü rü cuxü nüxü nacuaxêêxü i ngêma tá ngupetüxü. ³⁰Rü ngêxgumarüxü ta ya Tupana rü chauxçax nanangoxêêxü ga yematama cuma nagu cuxãnegüxü. Notürü tama ngêma togüarü yexera nüxü charücuaxmaexüçax nixí i choxü nüxü nacuaxêêxü i ngêma. Rü chauxçax nanangoxêêxü nax cumaxã nüxü chixuxüçax nax taxacüchiga yixíxü ga yema cunegü nax ngêmaãcü cuma rü ta nüxü cucuáxüçax. ³¹Rü yema cunegüwa, Pa ãêxgacüx, rü nüxü cudau nax cupexegu nachixü ga wüxi ga naxchicünaxã ga taxü ga iyauxracüüxü ga namaxã ibajixächixü. ³²Rü naeru rü úirunaxçax nixí, rü naremüwaama rü nachacüügü rü diêrumünaxçax nixí, rü naxüne rü naperemagü rü bróchenaxçax nixí. ³³Rü guma naparagü rü férunaxçax nixí. Rü ngãxü ga nacutügü rü férunaxçax nixí rü to ga norü ngãxü ga guma nacutügü rü waixümünaxçax nixí. ³⁴Rü yemaxü ícudawenüyane, Pa ãêxgacüx, rü wüxi ga m̄axpúnewa narüdixi ga wüxi ga nuta taxúema nüxü çuxnetayane, rü meama yema naxchicünaxãcutüwa nadixi rü nayapuxächixêêxü. ³⁵Rü yexguma ga yema féru rü waixümü rü bróche rü diêrumü rü úiru rü wüxigutama nixãtêxêächí. Rü nhama trígu icuexchitêxegurüxü nixí ga buanecü yangexü, rü taxuxüma yéma nayaxüächí ga yema naxchicünaxã. Notürü guma nuta ga yema naxchicünaxãétüwa

dixpútacü rü wüxi ga taxũne ga
 maḡpúnexũ nanacaxichi rü guxũma ga
 nhaa naane rü namaxã nanapá. ³⁶Rü
 yema nixĩ ga yema cunegü. Rü nüxmax,
 Pa ãĕxgacüx, rü tá cumaxã nüxũ chixu
 nax taxacüchiga yixĩxũ ga yema cunegü.
³⁷Rü cuma nixĩ, Pa ãĕxgacüx, i guxũma i
 togü i ãĕxgacügüétüwa cuxũxũ i
 nhüxmax, erü nüma ya Tupana ya
 dauxũgucü rü cuxũ inamu nax ãĕxgacü
 quixĩxũcax rü cuporaxũcax rü guxũma i
 nachixũanegü cuxũ cuaxgũxũcax. ³⁸Rü
 ngẽmacax i nhüxmax rü guxũma i
 duũxũgũmaxã rü naexũgũmaxã rü
 werigũmaxã icucuax. Erü nüma ya
 Tupana rü cuxmexwa
 nanangexmagüxẽxẽ. Rü cuchiga nixĩ, Pa
 ãĕxgacüx, i ngẽma naxchicünaxãeru i
 úirunaxcax. ³⁹Rü cuwena, Pa ãĕxgacüx,
 rü tá nangexma i to i nachixũanecũax i
 ãĕxgacü i nüxĩ tá ichixũ rü togü i
 nachixũanegũmaxã icuáxũ, notürü
 taxütáma curü poramaxã nawüxigu. Rü
 ngẽmawena tá nangexma i to i ãĕxgacü i
 muxũma i nachixũanegũmaxã icuáxũ. Rü
 ngẽmachiga nixĩ i ngẽma
 naxchicünaxãxũne i bróchenaxcax. ⁴⁰Rü
 ngẽmawena rü tá ínangu i to i ãĕxgacü i
 poraxũ i nhama férurüxũ taixũ. Rü
 ngẽxgumarüxũ i ngẽma féru rü guxũma i
 taxacüxũ napuxãchixẽxẽ rü inanaxoxẽxẽ,
 rü ngẽxgumarüxũ tá nixĩ i ngẽma
 ãĕxgacü rü tá nax nadaiaxũ rü
 iyanaxoxẽãxũ i guxũma i ngẽma togü i
 ãĕxgacügü. ⁴¹⁻⁴²Rü cumax, Pa ãĕxgacüx,
 rü yexgumarüxũ ta nüxũ cudau ga guma
 nacutümexẽ rü nümane rü
 waixümünaxcax nixĩ rü náigü rü
 férunaxcax nixĩ. Rü ngẽma tamaxã nüxũ
 nixu rü ngẽma nachixũane rü woo

nhama férurüxũ natai, notürü ngẽma
 norü duũxũgü rü tama wüxigu narüxĩntie
 rü taxũ i guxchaxũgü nügũmaxátama
 ínaxũgü. Rü yexgumarüxũ ga guma
 nacutümexẽ rü nümane rü
 waixümünaxcax nixĩ rü náigü rü
 férunaxcax nixĩ rü ngẽxgumarüxũ ta i
 ngẽma nachixũane rü wüxiwa rü tá
 napura rü towa rü tá natura. ⁴³Rü ngẽma
 cunegüwa nüxũ cudauxũ, Pa ãĕxgacüx, i
 ngẽma féru rü waixümümamaxã nax
 naxãéxũxũ, rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma
 nachixũanearü ãĕxgacügü rü tá nügüçax
 naxĩ nax ngẽmaãcü nügü
 nangũxẽgũxũcax rü nügüçacümaxã
 yaxãmaxgũxũcax. Notürü woo
 ngẽmaãcü tá nanaxũgü rü taxütáma
 napura i ngẽma nachixũane, erü ngẽma
 féru rü waixümümamaxã rü taxuacüma
 nügũmaxã tanaxüéxũ. ⁴⁴Rü ngẽma
 ãĕxgacügü rü nhama i naanemamaxã
 icuaxgügüyane rü nüma ya Tupana ya
 dauxũwa ngẽxmacü rü tá nayamucuchi i
 wüxi i ãĕxgacü i tagutáma texẽ
 iyanaxoxẽcü rü tagutáma to i
 nachixũane nüxũ rüyexeracü. Rü nüma
 rü tá inayanaxoxẽxẽ i guxütáma i ngẽma
 togü i ãĕxgacügüarü ínü rü ngẽmaãcü i
 nüma rü guxũgutáma ãĕxgacü nixĩ. ⁴⁵Rü
 yimá ãĕxgacüchiga nixĩ ga gumá nuta ga
 nüxũ cudacü ga taxúema nüxũ
 çuxnetaãcüma maḡpúnewa yarüdicü rü
 íraxũgu napocü ga yema naxchicünaxã
 ga férunaxcax, rü bróchenaxcax, rü
 waixümünaxcax rü úirunaxcax. Rü
 yemaacü ga nüma ga Tupana ya
 poraxüchicü rü cuxũ nanawex, Pa
 ãĕxgacüx, i ngẽma yixcúra tá ngupetüxũ.
 Rü yema cunegüwa nüxũ cudauxũ rü
 aixcuma nixĩ, rü ngẽma cumaxã nüxũ

chixuchigaxũ rü aixcuma tá ningü —nhanagürü ga Danié. ⁴⁶Rü yexguma nüma ga ãëxgacü ga Nabucudonochó nüxũ inügu ga yema ore rü Daniépepegu nacaxápüxü rü waixümügu nayangücuchi. Rü norü duüxügüxũ namu nax Daniéna naxägüãxüçax ga norü âmaregü rü pumáratexegü. ⁴⁷Rü yemawena rü Daniéxũ nhanagürü: —Aixcumaxüchima ya yimá perü Tupana nixí ya guxüma i togü i tupanagüxũ rüporamaecü. Rü nüma rü guxüma i ãëxgacügüarü Cori nixí. Rü nüma rü inanawex i ngëma ëxügüxũ rü ngëmacax cuxũ nüxũ nacuxëxë i ngëma chaunegü —nhanagürü. ⁴⁸Rü nhuxüchi ga nüma ga ãëxgacü ga Nabucudonochó rü Daniéxũ tacü ga ãëxgacüxü ningucuchixëxë. Rü muxüma ga mexechixü ga âmare nüxna naxã. Rü naétüwa nüxũ naxuneta nax Babiróniaanecüãxarü ãëxgacü yixixüçax rü naeru yixixüçax ga guxüma ga yema ãëxgacüarü ucuxëruügü ga yema nachixüanewa yexmagüxũ. ⁴⁹Rü nüma ga Danié rü ãëxgacüna naca nax nüxũ naxunetaxüçax ga namücügü ga Chadráqui rü Mecháqui rü Abenidégu nax yemagü norü ngüxëëruügü yixixüçax ga Babiróniaanewa. Rü nüma ga Danié rü ãëxgacüpatawatama nayexma nax yéma nüxũ nangüxëëxüçax.

**Ãëxgacü nanamu nax úirunaxçax
ga naxchicünaxãxü
yacuaxüügüxüçax**

3 ¹Rü nüma ga ãëxgacü ga Nabucudonochó rü norü duüxügüxũ namu nax naxügüãxüçax ga wüxi ga naxchicünaxã ga úirunaxçax.

Rü yema naxchicünaxã rü nüxũ nayexma ga 30 métru ga norü máchane, rü norü taxüne rü 3 métru nixí. Rü nhuxüchi nüma ga ãëxgacü rü norü duüxügüxũ namu nax metachinüxũ ga Dúragu ãëgaxügu nachixëëgüãxüçax ïane ga Babiróniaanewa. ²Rü yemawena rü naxçax nangema ga guxüma ga ãëxgacügü ga wüxichigü ga naaneétüwa yexmagüxũ. Rü naxçax nangema ta ga norü churaragüerugü, rü wüxichigü ga ïanearü ãëxgacügü, rü ãëxgacügü ga ucuxëruügü, rü ãëxgacügü ga diërumaxã icuaxgüxũ, rü ãëxgacügü ga nachiüanearü mugümaxã icuaxgüxũ, rü togü ga ãëxgacü ga wüxichigü ga ïanewa yexmagüxũ. Rü yema ãëxgacügü nixí ga naxçax nangemaxü nawa ga norü äxüchi ga yema naxchicünaxã ga ãëxgacü norü duüxügüxü üxëëxü. ³Rü guxüma ga yema ãëxgacügü ga yema nachiüanecüãx rü nangutaquexegü napexegu ga yema naxchicünaxã nax naxüchigagüaxüçax ga norü äxüchi. ⁴Rü yema namaxã icuaxü ga yema äxüchichigaarü ügü rü tagaxäcü duüxügüxü nhanagürü: —¡Iperüxínüe Pa Duüxügü i Guxü i ïanecüãxgü, rü Guxü i Nachixüanecüãxgü, rü Guxãma i Pemax i To i Nagawa Idexagüchigüxex! ⁵Rü ngëxguma tá nüxũ pexinüegu nax yacuegüãxü rü napaxgüãxü i ngëma paxetarüügü rü pemax, Pa Duüxügüx, rü tá napexegu pecaxápüxügü i ngëma naxchicünaxã i ãëxgacü ya Nabucudonochó duüxügüxü üxëëxü. ⁶Rü guxãma ya texë ya tama napexegu caxápüxügüxë, rü nüxũ icuaxüügüxë, rü noxtacüma tá ngëma poxcuchicaxü i íyaxraxügu tawocu —nhanagürü. ⁷Rü

yemaacü ga yexguma nüxü naxinüegu
ga yema paxetaruügu ga nax
yacuegüäxü rü guxüma ga yema
muxüma ga duüxügu ga yexma
ngutaquexexü rü napexegu
nacaxgüápüxü, rü nüxü nicuaxüxügu ga
yema naxchicünaḡa ga úirunaxcaḡ.
8Notürü nhuxre ga Caudéuanecüḡxgü rü
nayoxniegü nax Nabucudonochópexewa
Yudéugüxü ínaxuaxüguḡ rü
nhanagürügu:

.....

12—Dücaḡ, Pa Äḡxgacüḡ, rü
nangexma i nhuxre i Yudéugü i cumax
äḡxgacüxü cumucuxü nawa ya daa ñane
ya Babirónia. Rü ngémagü rü tama cuga
naxinüechaü, Pa Äḡxgacüḡ, rü
ngémacax tama nüxü nicuaxüxügu i
ngéma tóru tupanagü rü woo i ngéma
naxchicünaḡa i úirunaxcaḡ i cumax
duüxüguḡ cuxüxéexü. Rü ngéma
yatügü rü Chadráqui, rü Mecháqui rü
Abenidégu nixí —nhanagürügu. 13Rü
nüma ga Nabucudonochó rü poraäcü
nanu. Rü yemaḡax norü duüxüguḡ
namu nax naxütawa nagagüaxücaḡ ga
Chadráqui, rü Mecháqui, rü Abnégu. Rü
yexguma marü naxütawa nangugügu rü
nüxna naca rü nhanagürü:

14—¿Aixcuma yixixü i pemax i tama
nüxü pecuaxüüguḡ i ngéma chorü
tupanachicünaḡagü rü woo i ngéma
naxchicünaḡa i máchanexü i chama
duüxüguḡ chaxüxéexü? 15Rü
ngéxguma yacuegüḡxgu i ngéma
paxetaruügu ¿rü pemax rü
ípememarexü nax napexegu
pecaxápüxüguḡ rü nüxü pecuaxüüguḡ
i ngéma naxchicünaḡa i chama
duüxüguḡ chaxüxéexü? Erü ngéxguma

taxütáma nhuxmatama nüxü
pecuaxüüguḡ, rü ngéma poxcuchicaxü
i íyauxraxügu tá pexü chawocu. ¿Rü
ḡaxacürü tupana tá pexü nawa
ínanguxüxéxé i ngéma? —nhanagürü.
16Rü yexguma ga yema tamaepüx ga
ngextüxüxügu rü nanangäxüḡagü rü
nhanagürügu: —Pa Äḡxgacüḡ, rü
taxucaḡma tüxcüü yigü naxcaḡ
tachoxüḡagü i ngéma. 17Rü yimá torü
Tupana ya nüxü ticuaxüüḡcü rü nüxü
natauxcha nax toxü ínanguxüxéxü
nawa ya yima üxü rü nawa i guxüma i
ngéma poxcu i tomaxá cuxueguxü, Pa
Äḡxgacüḡ. 18Notürü ngéxguma chi woo
taxüchima toxü nangüxéegu rü cumaxá
nüxü tixu, Pa Äḡxgacüḡ, rü toma rü
taxütáma nüxü ticuaxüxügu i ngéma
curü tupanagü, rü taxütáma napexegu
tacaxápüxügu i ngéma naxchicünaḡa i
úirunaxcaḡ —nhanagürügu.

**Yema tamaepüx ga ngextüxüxügu
rü tama nixae nawa ga guma üxü
ga nawa yawocune**

19Rü yema orexü naxinügu ga
Nabucudonochó, rü nanadeächichiwe
yerü yema tamaepüx ga
ngextüxüxüḡumaxá poraäcü nanu. Rü
norü duüxüguḡ namu nax 7 expüxcüna
naxüxüḡüaxücaḡ ga yema
poxcuchicaxü ga íyauxraxü nax
yemaacü nanaixichixücaḡ. 20Rü
nhuxüchi norü churaragü ga
rüporamaegüxüxü namu nax Chadráqui
rü Mecháqui rü Abenidéguḡ
yanaixgüxücaḡ, rü yemaacü yema
poxcuchicaxü ga íyauxraxüwa
yawocuaxücaḡ. 21Rü yema tamaepüx ga
ngextüxüxügu rü yamexchiruäcütama

rü nayanaxigü rü yema poxcuchicaxü ga iyaxraxügu nanawocu. ²²Rü yema poxcuchicaxü rü poraacü nanaixichi yerü yemaacü norü duüxügüxü namu ga äëxgacü. Rü yemaçax ga yema churaragü ga yema tamaepüx ga ngextüxügüxü yéma iwocuxü rü nixae rü nayue. ²³Rü nümagü ga Chadráqui rü Mecháqui rü Abenidégu rü inaxigüxü yexma nawocu nagu ga yema poxcuchicaxü ga iyaxraxü. ²⁴Rü yexguma nüxü nadaxgux ga nüma ga Nabucudonochó, rü paxa inachi rü poraacü nabaxächiaxë. Rü yema norü ucuxëruügüna naca rü nhanagürü: —¿Tama ëxna yima üxüetüwa yawocuxü i tamaepüx i yatü i naxigüxü? —nhanagürü. Rü yema norü ucuxëruügü nanangaxügü rü: —Ngemáacüx, tamaepüx nixí —nhanagürügü. ²⁵Rü nhuxüchi ga nüma ga äëxgacü rü nhanagürü: —Notürü ngéma nüxü chadau i ägümücü i yatü iwegüxü i üxüetügu íxüxü rü taxuxüma nüxü ngupetüxü. Rü ngéma norü ägümücü i yatü rü nanadaxücüaxraxü —nhanagürü. ²⁶Rü yema nhaxguwena rü nüma ga Nabucudonochó rü yema poxcuchicaxü ga iyaxraxüçax nixü rü yéma tagaxäcü nhanagürü: —Pa Chadráqui, rü Mecháqui, rü Abenidégu ya Tupana ya Guxäetüwa Ücüarü Duüxügü Ixigüxüx, rü jípechoxü rü nua pexí! —nhanagürü. Rü yema tamaepüx rü ínachoxü nawa ga guma üxü. ²⁷Rü guxüma ga yema äëxgacügü ga yéma yexmagüxü rü naxçax naxí ga yema tamaepüx ga yatügü. Rü nüxü nadaugü ga taxuwama nax yaxaexü ga naxünewa, rü woo ga

nayáe rü naxchiru rü tama nax yaxaxü rü bai ga nax nataxacaemagüxü. ²⁸Rü yexgumatama ga nüma ga Nabucudonochó rü nhanagürü: —¿Ngixá nüxü ticuaxüxügü ya norü Tupana i Chadráqui rü Mecháqui rü Abenidégu ya nüma namucü i ngéma dauxücüax nax íyapoxüäxüçax i norü duüxügü i tama äëxgacüga ínuechaüxü! Yerü yema tamaepüxçax rü narümema nax nayuexü naxüpa nax togümare ga tupanaxü yacuaxüügüxü. ²⁹Rü ngëmacax i nhuxmax rü chanaxunagü rü ngexerüüxe ya duüxë ya nachiga chixri idexáxe ya norü Tupana i nhaa tamaepüx i ngextüxügü rü noxtacüma ägümücüga tá tüxü tarüchexte, rü tümapata rü tá naachinaxägüxica nügüétü nayi. Rü nüétama ega woo ngexnerüxünemare ya íanecüax tixixgu, rü ngexürüxü i nachixüanecüax tixixgu, rü ngexürüxü i nagawa tidexagux. Erü nataxuma i to i tupana i ngémaacü norü duüxügüxü ípoxüxü —nhanagürü. ³⁰Rü yemawena ga nüma ga äëxgacü rü yexera rümemaexü ga puracü yema tamaepüx ga ngextüxügüna naxá ga Babiróniaanewa.

.....

Wenaxarü naxänegü ga Nabucudonochó

4 ¹—Chama i äëxgacü i Nabucudonochó rü taäxëacüma pexü charümoxë, Pa Guxüma i Nachixüanecüaxgü i nhama i Naanewa Maxëxü rü Togü i Nagawa Idexagüxüx. Rü chanaxwaxe i mea pexü nangupetü.

⁴Rü chama i Nabucudonochó rü íchataãxê ga chapatawa rü poraãcü mexũ choxũ naxüpetü. ⁵Notürü wüxi ga chütaxũgu ga marü chapexgu rü chaxãnegü. Rü namaxã chabajãchi ga yema nagu chaxãnegüxü yerü yema chaunegüwa nüxü chadauxü rü naxãücümamaxüchi, rü yemaçax poraãcü chamuü. ⁶Rü yemaçax naxçax changema ga guxüma ga chorü ucüxëruügu ga Babiróniaanecüãx nax nua choxü íyadaugüxüçax rü chamaxã nüxü yaxugüxüçax nax taxacüchiga yixixü ga yema nagu chaxãnegüxü. ⁷Rü guxüma ga yuüxügu rü êxügüxü cuaxgüxü rü nüxü icuaxüchixü rü woramacuriwa ngüexü ga Babiróniaanecüãxgü rü chauxütawa naxi. Rü chama rü namaxã nüxü chixu ga yema nagu chaxãnegüxü, notürü tama nüxü nicuax nax taxacüchiga yixixü ga yema nagu chaxãnegüxü. ⁸Rü Danié ga chorü tupanaégagu Betachágu chaxüégaxüwa inayacuax ga nax chauxütawa naxüxü. Rü ngëma norü maxü ya Danié rü Tupana ya üü necüãxê namaxã inacuax. Rü namaxã nüxü chixu ga yema nagu chaxãnegüxü rü nhachagürü: ⁹“Pa Betachá i Guxü i Chorü Ucüxëruügüerux, rü chama nüxü chacuax rü yimá Tupana ya üü necüãxê cumaxã inacuax rü ngëmaçax nüxü cucuax i guxüma i êxügüxü. Rü chanaxwaxe i curüxinü i ngëma cumaxã tá nüxü chixuxü i chaunegüwa nüxü chadauxü rü nhuxüchi chanaxwaxe i chamaxã nüxü quixu nax taxacüchiga yixixü. ¹⁰Rü nhaa nixi ga chaunegüwa nüxü chadauxü ga yexguma ichacayane. Rü nüxü chadau ga wüxi ga nai ga

máchanexüchixü ga meama nhaa naanearü ngãxüwa rüxüxü. ¹¹Rü yema nai rü naya rü natamenaxãxüchi, rü natanügu rü dauxügüxü ga naanewa nangu rü yáxügu nüxü tadau i nhaa naanewa. ¹²Rü naátügu rü nimexechi rü yema nax namuxü ga norü o rü guxüma ga duüxügüçax rü ningu. Rü norü gauxchipe taxüçax natüügu nayacagü ga naxünagü, rü werigü rü nachacüügügu nixüxchiãügu. Rü guxüma i nhama i naanecüãx i duüxügüçax ningu ga norü o. ¹³Rü ngürüãchi nüxü chadau ga wüxi ga dauxüçax ga dauxütaeruxü ixixü ga dauxügüxü ga naanewa íruxixü. ¹⁴Rü yema rü tagaãcü nhanagürü: ‘jRü penatuxux i ngëma nai rü penadaüchacüxüx, rü penabuxatü, rü ngëma norü o rü namaxã penawoone nax ngëmaãcü yabuxmüxüçax i ngëma naxünagü i norü gauxpechitacax natüügu rüchoxü rü ngëma werigü i nachacüügu ixüãchiãügüxü! ¹⁵jNotürü ngëma nachime rü naxchümaxã rü ngëma waixümüwa penaxüxêxê! jRü férunaxçax rü bróchenaxçax ya curëchimaxã peyachota! Rü ngëma naanearü maxëtexewa penatax nax ngëmaãcü cherena nagu nguxüçax rü wüxigu naexügümaxã maxëtexewa nangexmaxüçax. ¹⁶Rü tá naxüãxê rü nhama wüxi i naexürüãcü tá namaxü. Rü ngëmaãcü tá nixi i 7 ya taunecü. ¹⁷Rü yema nixi ga yema naimaxã naxuegüxü ga yema ixüünexü ga dauxüçax ga daruxü ixügüxü. Yerü nanaxwaxegü nax guxüma i duüxügü nüxü cuaxgüxü nax nüma ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü rü nüxü nangexmaxü i pora nax namaxã

inacuauxũ i ngẽma nachixũanegũiarũ
 ãẽxgacũgũ i nhama i naanewa
 ngẽxmagũxũ. Rũ nũma nixĩ i nũxũ
 naxunetaxũ i ãẽxgacũgũ i nũma
 nanaxwaxexũ nax nũxũ naxunetaxũ. Rũ
 nũma rũ nũxũ nangexma i pora nax
 nachiuãnearũ ãẽxgacũxũ
 yangucuchixẽããxũ i duũxũ i noxri
 taxuxũma ixĩxũ', nhanagũrũ ga yema
 dauxũcũãx. ¹⁸Rũ yema nixĩ, Pa
 Betacháx, ga yema chaunegũ ga chama i
 ãẽxgacũ ya Nabucudonochó nagu
 chaxãnegũxũ. ;Rũ nhuxmax rũ chamaxã
 nũxũ i xu nax taxacũchiga yixĩxũ ga
 yema chaunegũ! Erũ taxuxũma i ngẽma
 togũ i chorũ ucuxẽruũgũ i nũxũ
 cuaxũchichirẽxũ nũxũ nacuauxgũ i
 ngẽma. Notũrũ i cumax rũ tá nũxũ
 cucuax nax taxacũchiga yixĩxũ erũ cuwa
 nangexma i naãxẽ ya yimá Tupana ya
 uũnecũ", nhachagũrũ. ¹⁹Rũ yexguma ga
 nũma ga Danié ga Betachámaxã
 naxugũãcũ rũ paxaãchi yexma
 narũchiane yerũ poraãcũ namuũ naxcax
 ga yema ãnũ ga naãxẽwa nguxũ. Notũrũ
 chamax i ãẽxgacũ rũ nhachagũrũ nũxũ:
 "Pa Betacháx ;tauxũ i cuxoẽgaãẽxũ
 naxcax i ngẽma chaunegũ rũ
 taxacũchiga yixĩxũ!" nhachagũrũ. Rũ
 nũma ga Betachá rũ nanangãxũ rũ
 nhanagũrũ choxũ: "Pa ãẽxgacũx, chierũ
 guxũma ga yema cunegũwa nũxũ
 cudauxũ, rũ curũ uanũgũcax yixĩxgux.
²⁰⁻²¹Rũ yema nũxũ cudauxũ ga nai ga
 máchanexũ rũ tanexũ ga dauxũguxũ ga
 naanewa ngutanũxũ ga yãxũanewa
 duũxũgũ nũxũ dauxũ ga meátũxũchixũ
 rũ yemacax norũ gauxpechitacax
 natũũgu narũcho ga naexũgũ, rũ werigũ
 rũ nachacũũgũ nixãxchiãũ. Rũ norũ o

rũ namuxũchi, rũ meama ningu nax
 guxũma nangóoxũ, ²²rũ yema nai ga
 taxũchixũ ga cunegũwa nũxũ cudauxũ,
 rũ cuchiga nixĩ, Pa ãẽxgacũx. Rũ cuma i
 nhuxmax rũ cuporaxũchi rũ ngẽma curũ
 ngẽmaxũgũ rũ cunanutaquexe
 nhuxmata dauxũguxũ i naanewa nangu,
 rũ ngẽmaãcũ guxũ i nachixũanegũmaxã
 icucuax. ²³Pa ãẽxgacũx, rũ yema to ga
 nũxũ cudauxũ ga yema cunegũwa, rũ
 nũxũ cudau ga wũxi ga uũnecũ ga
 dauxũcũãx ga daruxũ ixĩxũ ga
 dauxũguxũ ga naanewa írũxĩxũ ga
 nhaxũ: ;Rũ penatuxux ya yima nai rũ
 nagu pechexgũ! ;Notũrũ ngẽma
 nachime rũ naxchũmaxãgũ rũ nuẽtama
 ngẽma waixũmũwa nangexmax! ;Rũ
 fẽru rũ bróchenaxcax ya curẽchimaxã
 penangaxũ rũ ngẽma naanearũ
 maxẽanewa penatáx nax cherena nagu
 nguxũcax, rũ wũxigu naxũnagũmaxã
 maxẽ nangóoxũcax i 7 ya taunecũ!
 nhaxũ. ²⁴Rũ yema cunegũwa nũxũ
 cudauxũ, Pa ãẽxgacũx, rũ cuchiga nixĩ.
 Rũ ngẽmawa yimá Tupana ya
 guxãétũwa ngẽxmacũ cuxũ nanawex i
 ngẽma poxcu i cumaxã naxueguxũ.
²⁵Erũ cumax, Pa ãẽxgacũx, rũ taxũtãma
 duũxũgũtanũwa cungexma, rũ
 naxũnagũtanũwa tá cumaxũ rũ
 wocagũrũxũ tá maxẽ cunangõx, rũ
 cherena rũ tá cuxũ niwaixẽxẽ. Rũ
 ngẽmaãcũ tá cumaxũ i 7 ya taunecũ
 nhuxmatãta naxcax íquicuãx nax texẽ
 yixĩxũ ya yimá namaxã icuãcũ i guxũma
 i ãẽxgacũgũ i nhama i naanewa
 ngẽxmagũxũ. Erũ nũma nixĩ i tũxũ
 yamucuchixũ ya yĩxema nũma
 natũmawaxexe nax ãẽxgacũ tixĩxũcax.
²⁶Rũ yema dauxũcũãxaru ore nax yema

nachime rü naxchúmaxã yéma waixümüanewa yaxüügüxêxü rü ngêma rü nüxü nixu, Pa ãêxgacüx, nax wena táxarü chüüanemaxã icucuáxü i ngêxguma nüxna cucuaxächigu nax nüma ya Tupana yixixü ya guxáétüwa ngêxmacü. ²⁷Rü ngêmacax, Pa ãêxgacüx jirüxînü i nhaa chorü ucuxê rü mea namaxã inacuax i duüxügü! ;Rü tauxü i pecádu cuxüxü rü ngêxmatama yacuaxêxê nax cunaxüxü i ngêma chixexü i cuaxêwa ínguxü! ;Rü nagu rüxînü nax nüxü curíngüxêxü i ngêma duüxügü i ngearü ngêmaxüãxgüxü! Rû bexmana ngêmaãcü ya Tupana i taxütáma cuxna nanguxêãxü i ngêma chixexü i cumaxã naxueguxü”, nhanagürü choxü —nhanagürü ga Nabucudonochó.

Yema nagu naxãnegüxü rü ningu

²⁸Rü guxüma ga yema ãêxgacü ga Nabucudonochómaxã ueguxü rü ningu. ²⁹⁻³⁰Rü wüxi ga taunecü nawena ga yema rü nüma ga ãêxgacü rü napataétügu ínixüächixü ga íane ga Babiróniaanewa, rü nügümaxã nhanagürü: “Dücax nax nhuxãcü nataxü ya daa Babirónia ga chama chorü cuaxmaxã chaxüxüne nax nawa ãêxgacü chixixüçax, rü ngêmawa duüxügü nüxü daugüxüçax nax cuax choxü ngêxmaxü”, nhanagürü. ³¹Rü yexguma íyadexayanetama ga nüma ga ãêxgacü rü nüxü naxînü ga wüxi ga naga ga dauxüwa ínaxüxü ga nhaxü: “;Dücax, íruxînü, Pa ãêxgacü Pa Nabucudonochó! Rû ngêma nax ãêxgacü quixixü rü nhuxmax rü ngêxma nayacuax. ³²Rü duüxügüna tá

quixügachi rü naxünatanüwa tá cumaxü, rü wocagürüxü tá maxêmaxã cuxãwemü i 7 ya taunecü. Rû ngêmaãcü tá quixí nhuxmatáta nüxna cucuaxächi nax Tupana yixixü ya yimá nüxü nangexmacü i pora nax namaxã inacuáxü i guxüma i nachixüanegü i nhama i naanewa ngêxmagüxü. Rû nüma nixí i tüxü yangucuchixêxü nax ãêxgacü tixixü ya yíxema nüma norü me ixíxe”, nhanagürü. ³³Rü yexgumatama ningu ga yema Tupana namaxã ueguxü. Rû nüma ga Nabucudonochó rü naxãüãxê. Rû duüxügüna nixügachi rü wocagürüxü maxê nanangöx rü cherenamaxã niwaxine. Rû nayáe rü narüxü, rü nhama dawüchixirüxü nixí, rü napatü rü nhama dawüpatürüxü nixí.

Nabucudonochóçax nitaane

³⁴—Rü yexguma marü yanguxgu ga gumá 7 ga taunecü nax Tupana choxü poxcuxü, rü chama ga Nabucudonochó rü dauxügu chadawenü rü nüxü chicuaxächi nax çapuçax mea yataanexü nawa ga nax chaxãüãxêxü. Rû nhuxüchi mexü nachigaxü chixu ya yimá Tupana ya guxáétüwa ngêxmacü ya guxüguma maxücü. Rû nhaa dexamaxã nüxü chicuaxüxü rü nhachagürü: “Pa Tupanax, curü pora rü taguma inayacuax rü cuma rü guxügutáma ãêxgacü quixí. ³⁵Rü ngêma duüxügü i nhama i naanewa maxêxü rü cupexewa, Pa Tupanax, rü taxuxüma nixígü. Rû cuma cunaxwaxexüãcü namaxã icucuax i dauxügüxü i naane rü nhama i naane. Rû tataxuma ya texé ya curü poraxü rüyexeráxe. Rû tataxuma ya texé ya tüxü nangexmaxe i pora nax

cuxna tacaxũ rü: ‘¿Tũxcũ cunaxü i ngẽma cuxũxũ?’ nhagũxe. ³⁶Rü yexgumatama chauãxẽxũ chicuãxãchi rü wenaxarü Tupana choxũ narüngũxẽẽ rü chauchicacãxtama choxũ natãeguxẽxẽ nax ãẽxgacũ chixĩxũ. Rü duũxũgũ rü chamaxã nataãxẽgũ, rü noxrirũtama namaxã ichacuãx rü chapora. Rü yema chorü ucũxẽruũgũ rü chorü ngũxẽẽruũgũ rü çauçxãx nayadaugũ nax wenaxarü chauchiũanearü ãẽxgacũxũ choxũ yangucuchixẽẽgũxũçãx. Rü noxrirũ yexera pora choxũ nayexma. ³⁷Rü ngẽmacãx i nhũxmax i chamax i Nabucudonochó rü nüxũ chicuãxũxũ rü chanataxẽxẽ ya yimã Tupana i dauxũguxũ i naanewa ãẽxgacũ ixĩcü, erü guxũma i ngẽma naxũxũ rü aixcuma name, rü nüxũ natauxcha nax tũxũ naxãnexẽxũ ya yixema tũgũ írütaxe” —nhachagürü.

Ore ga ãxtapũxgu ãmatũxũ

5 ¹Rü nüma ga Berchachã ga nüxĩ Babirõniaanecũãxaru ãẽxgacũ ixĩcü, rü nüxna naxu ga 1,000 ga ãẽxgacũgũ ga yema nachixũanecũãxaru naxçãx ga wũxi ga õna ga taxũ. Rü yema chibũwa rü nüma ga ãẽxgacũ rü yema nüxna naxũxũ rü poraãcü wĩu nayaxaxgũ. ²⁻³Rü yema wũumãxã nax nangãxũxũ ga ãẽxgacũ ga Berchachã rü norü duũxũgũxũ namu nax yanuxũãxũçãx ga yema naxpãxũgũ ga úirunaxçãx rü diẽrumünaxçãx ga nanatũ ga Nabucudonochó Yerucharẽũwa yexmane ga tupaucawa ne naxũ. Rü nayanuxũ ga yema naxpãxũgũ ga üünexũ rü nawa naxaxegũ ga ãẽxgacũ

rü naxmaxgũ rü naxũtaxũgũ rü guxũma ga yema chibũwa yẽma ãxũ. ⁴Rü guxũma ga yema yẽma yexmagũxũ rü wĩu nixaxgũ rü nüxũ nicuãxũxũgũ ga norü tupanachicũnaxãgũ ga úirunaxçãx, rü diẽrumünaxçãx, rü bróchenaxçãx, rü fẽrunaxçãx, rü nainaxçãx rü nutanaxçãx ixĩgũxũ. ⁵⁻⁶Rü yexguma ãnaxaxegũyane rü yema ucapuarü ãxtapũx ga cõmũxũwa nangox ga wũxi ga naxmẽx ga omũema ãxtapũxgu ãnaxchũwa iwũacũxũne. Rü gumã naxmẽx ga yẽma iwũacũxũnẽxũ nadãxgux ga gumã ãẽxgacũ rü nabãxãchi rü nanachoxõchi rü norü muũmaxã niyoyaxũne. ⁷Rü nhũxũchi tagaãcü aita naxũ ga ãẽxgacũ ga Berchachã, rü naxçãx nangema ga yema norü ucũxẽruũgũ ga ãxũgũxũxũ cuãxgũxũ, rü yema cuãx nüxũ yexmaxũ, rü yema Babirõniaanecũãxgũ ga woramacuriwa ngũexũ. Rü nhanagürü nüxũ: —Rü yixema nüxũ daumatũxe i ngẽma ngẽxma ãmatũxũ rü nüxũ ixuxe nax taxacũchiga yixĩxũ, rü naxchiru i dauxracharaxũgu tá tũxũ chicũxẽxẽ, rü úirunaxçãx ya curẽchimaxã tá tũxũ chaxũchagũ, rü tũma tá tixĩ i chaweama i norü tamaepũxwa taxũxũ nax ãẽxgacũ tixĩxũ —nhanagürü. ⁸Rü guxũma ga yema norü ucũxẽruũgũ ga nüxũ icuãxũchixũ ga yẽma yexmagũxũ rü nichocu nawa ga yema ucapu. Notürü taxũxũma ga yema yatũgũ ga nüxũ cuãxũchigũxũ rü nüxũ nacuãxgũ nax ãẽxgacũmaxã nüxũ yaxugũxũ nax taxacũchiga yixĩxũ ga yema yexma ãmatũxũ. ⁹Rü yexguma nüma ga ãẽxgacũ ga Berchachã rü poraãcü namuũ rü nanachoxõchi. Rü yema natanũxũ ga ãẽxgacũgũ rü tama nüxũ

nacuaxgü nax taxacü tá naxügüxü.
¹⁰Notürü ga naé rü yéma inha, yerü nüxü ixínü ga aita nax naxüxü ga gumá ngíne rü yema ãëxgacügü ga namaxã yexmagüxü. Rü yemaçax yéma ixü rü ngígürügü nüxü ga ngíne ga Berchachá: —¡Guxüguma namaxü, Pa ãëxgacüx!
 ¡Rü tauxü i cuxoégaãëxü rü tauxü i cubajãchixü! ¹¹Erü nua cuxmexwa nangexma i wüxi i yatü ya Tupana ya Üüneçüãxë nawa ngëxmaxü. Rü yexguma gumá cunatü ya Nabucudonochó ãëxgacü ixixgu, rü yema yatü inanawex nax tupanagürüxü aixcuma naãxëxü nacuáxü. Rü yemaçax ga gumá cunatü rü guxüma ga norü ucuxëruüügeru nayaxixëxë. ¹²Rü nüma rü Danié nixí. Rü nüma ga gumá cunatü rü Betachágu nanaxüéga. Rü ngëma yatü rü poraãcü cuax nüxü nangexma rü nüxü natauxcha nax nangoxëëãxü i wüxi i nanegü, rü nangoxëëãxü i taxacü icüxü, rü namexëëãxü i taxü i guxchaxügü. ¡Rü naxçax nangema ya yimá yatü ya Danié! Rü nüma tá nixí i cumaxã nüxü yaxuxü nax taxacüchiga yixixü i ngëma ngëxma ümatüxü! —ngígürügü. ¹³Rü yexgumatama ãëxgacüpexewa Daniéxü nagagü. Rü nüma ga ãëxgacü rü nüxna naca, rü nhanagürü: —¿Cuma quixixü i Danié i Yudéu quixixü ga chaunatü ga Nabucudonochó Yudaánewa pexü ne gagüxü?

¹⁶Rü nüxü chaxínüchiga rü cuma rü cuxü natauxcha nax cunangoxëëxü i wüxi i nanegü rü cunamexëëxü i taxü i guxchaxügü. Rü ngëxguma chi çauxçax nüxü cudaumatügu i ngëma

ore i ïxtapüxgu ümatüxü rü chamaxã nüxü quixuxgu nax taxacüchiga yixixü, rü chama rü naxchiru i dauxracharaxügu tá cuxü chicuxëxë, rü úirunaxçax ya curëchimaxã tá cuxü chaxüchagü, rü cuma tá quixí i chautüüwa norü tamaepüxwa cuxüxü nax ãëxgacü quixixü —nhanagürü. ¹⁷Rü yexguma ga nüma ga Danié rü nanangãxü rü nhanagürü: —Pa ãëxgacüx, tama chanaxwaxë i ngëma ãmaregü. ¡Rü togüxümare naxuneta nax cumaxã ãëxgacüxü cupatawa nangexmaxüçax! Notürü, Pa ãëxgacüx, rü tá cumaxã nüxü chixu i taxacüchiga yixixü i ngëma dexagü i ïxtapüxgu ümatüxü. ¹⁸Rü nüma ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü, rü cunatü ga Nabucudonochóna nanaxã nax nüma ãëxgacü ga poracü rü cuax nüxü ngëxmacü nax yixixüçax. ¹⁹Rü yema pora ga Tupana nüxna ãxügagu rü guxüma ga íanecüãxgü rü nachixüanecüãxgü naguxüraxüxü ga nagawa idexagüxü rü naga naxínüe rü nüxü namüie. Rü naxmexwa nayexma nax tüxü yamáxü rüçxna tüxü namaxëëxü ga guxema norü me ixixe. Rü tümáxe rü tüxü nataxëxë, rü toguxe rü tüxü naxãneexëxë. ²⁰Notürü yexguma nügu yacuaxüxügu rü taxúegama naxínügu, rü Tupana rü nüxna nanayaxu ga norü pora, rü ínanaçaxüchi ga ãëxgacü nax yixixü. ²¹Rü duüxügüina nixügachi rü yema norü ínü rü naxünagüarü ínü nixí. Rü naixnecücüãx ga búrugütanüwa namaxü. Rü wocagürüxü maxë nanangöx rü cherenamaxã niwaixine. Rü yemaacü nüxü nangupetü nhüxmata

dūxwa nūxna nacuaxāchi nax yimá
 Tupana ya guxāétūwa ngēxmacū nūxū
 ngēxmaxū i pora nax namaxā inacúáxū i
 guxūma i āēxgacūgū i nhama i naanewa
 ngēxmagūxū. Rū nūma rū āēxgacūxū
 tūxū nixīxēxē ya yíxema nūma norū me
 ixīxe nax āēxgacū tixīxūcax. ²²Rū
 cumax, Pa Berchacháx nax nachicūxū
 quingucuchixū ga cunatu ga
 Nabucudonochó, rū nūxū cucuax ga
 yema nūxū ngupetūxū. Notūrū cuma rū
 ta narūtūtama cugū quicuaxūxū.
²³Dūcax, Pa Āēxgacūx, cuma rū Cori ya
 Tupana ya dauxūwa ngēxmacūgu
 quidauxcūraxū. Erū curū duūxūgūxū
 cuyanuxūxēxē i ngēma naxpáxūgū ga
 Tupanapataarū ixīxū. Rū ngēma nūxna
 cuxuxūmaxā wūxigu ngēma
 naxpáxūgūwa peyaxaxū ga wíwū, rū nūxū
 pecuaxūxūgū i ngēma perū
 tupanachicūnaxāgū i úirunaxcax, rū
 diērumūnaxcax, rū bróchenaxcax, rū
 férunaxcax, rū nainaxcax rū nutanaxcax
 i ngearū maxūáxū, rū tama tūxū dauxū,
 rū tama tūxū ínūxū rū taxuxūma cuáxū.
 Notūrū tama nūxū quicuaxūxū ya yimá
 Tupana ya naxmēxwa nangexmacū i
 curū maxū rū namaxā icuácū i guxūma i
 taxacū icuxūxū. ²⁴Rū ngēmacax nixī i
 nūma ya Tupana i cuxcax nangoxēxēāxū
 ya yimá naxmēx i íxtapūxgu
 naxūmatūne i ngēma dexagū. ²⁵Rū
 nhaagū nixī i ngēma dexagū: MÉNE rū
 MÉNE rū TEKÉL rū PÁRSIN. ²⁶Rū
 ngēma dexagū rū nhaxūchiga nixī:
 MÉNE: Tupana rū marū nayaxugū nax
 nhuxre i ngunexū tá āēxgacū quixīxū,
 Pa Āēxgacūx, rū marū nūxū naxuneta i
 ngēma ngunexū i tá nagu cuyuxū.
²⁷TEKÉL: Pa Āēxgacū, rū Tupana rū

norū ngugūruūwa cuxū inangu, rū
 ngēma curū chixexū rū mexūxū
 narūyamae. ²⁸PÁRSIN: Rū ngēma
 cuchixūane, Pa Āēxgacūx, rū marū
 niyauxye rū tá Médiaanecūāxgūna rū
 Pérchiaanecūāxgūna nanaxā
 —nhanagūrū ga Danié. ²⁹Rū
 yexgumatama ga nūma ga āēxgacū ga
 Berchachá rū norū duūxūgūxū namu
 nax Daniéxū dauxracharaxū ga
 naxchirugu yacūxēēgūaxūcax, rū wūxi
 ga curēchi ga úirunaxcaxmaxā
 naxūchagūgūaxūcax. Rū guxāmaama
 nūxū nixu nax nūma ya Danié yixīxū ga
 norū tamaepūxwa naxūxū nax āēxgacū
 yixīxū. ³⁰Rū yema chūtaxūgu nixī ga
 yamāxgūaxū ga Berchachá (ga
 Babiróniaanecūāx) ga
 Caudéutanūxūgūarū āēxgacū ixīcū. ³¹Rū
 Darū ga Médiaanecūāxgūarū āēxgacū
 rū Berchacháchicūxū nixūcu nax
 āēxgacū yixīxūcax. Rū nūma ga Darū
 rū 62 ga taunecū nūxū nayexma ga
 yexguma.

Aigū ga leóūtanūgu nitāxcuchi ga Danié

6 ¹Rū nūma ga āēxgacū ga Darū rū
 nūxū naxuneta ga 120 ga
 āēxgacūgū nax norū ngūxēēruūgū
 yixīgūxūcax, rū wūxichigū ga yema
 nachixūanearū íanegūmaxā
 inacūaxgūxūcax. ²Rū yema 120 ga
 āēxgacūgūétūwa nūxū naxuneta ga
 tamaepūx ga naerugū nax nūxū
 yadaugūxūcax ga wūxichigū ga yema
 íanegūarū āēxgacūgūarū puracū, rū
 yemaacū ga nūma ga Darū rū
 taxuxūma ga guxchaxū nūxū
 yexmaxūcax. Rū wūxi ga yema

tamaep̄ix ga naerugü rü Danié nixĩ. ³Rü nûma rü guxũma ga yema togü ga ãẽxgacügüarü yexera nüxũ nacuaxũchi. Rü yemaçax ga nûma ga ãẽxgacü rü nagu narüxinü nax namücüxũ nüxũ naxunetaxũ nax yema Babiróniaanemaxã inacuáxũçax. ⁴Rü yemaçax ga yema togü ga ãẽxgacügü rü naxçax nadaugü ga wüxi ga guxchaxũ nax yemaacü Daríupexewa Daniéxũ ínaxuaxũgüxũçax. Notürü nûma ga Danié rü wüxi ga yatü ga aixcuma meci nixĩ, rü taxuxũma ga chixexũ nawa inayangaugü. ⁵Notürü nûmagü ga yema ãẽxgacügü rü nagu narüxinü nax nhuxacü Daniéxũ chixexũgu nanguxêégüxũ rü yemaçax düxwa nhanagürügü: —Taxucürüwa taxacürü chixexũgu tananguxêxê i Danié. Notürü ngêma naxçax tá ínaxuaxũxũ nixĩ nax noxrütama Tupanaguama naxinüxũ rü ngêmacaxicatama tüxũ natauxcha —nhanagürügü. ⁶Rü yemaacü ga yema 120 ga ãẽxgacügü rü naétü ga yema taxre ga Daniémücügü rü nügümaxã inaxügagü ga ãẽxgacü ga Daríumaxã nax yanadexagüxũçax. Rü yexguma marü napexewa nangugü rü nhanagürügü nüxũ: —¡Guxũguma namaxũ, Pa ãẽxgacü! ⁷Rü guxũma i toma i ãẽxgacügü i cutüüwa namaxã icuaxgüe i nhaa nachixũane rü tangutaquexegü. Rü ngêma ngutaquexewa nagu tarüxinü nax cumax, Pa ãẽxgacüx, rü cunaxunagüxũ i wüxi i mu nax ngêmaacü 30 i ngunexũgu nachuxuxũ nax texé taxacürü tupanana rüçxna yatüna ngüxêççax tacaxũ rü cuxnaxicatama name nax tacaxũ. Rü texé ya tama naga

ĩnuxe i ngêma mu rü tá aigü ya leóütanügu titaxcuchi. ⁸Rü ngêmacax, Pa ãẽxgacüx, ega cuxũ namexgu i ngêma mu rü ¡nagu cugü nawüéga nax ngêmaacü taxúema naxüchicüüxũçax! Erü ngêxguma cumax, Pa ãẽxgacüx, cuxunagügu rü taxucürüwa texé itayanaxoxêxê erü ngêmaacü nixĩ i nüxũ yaxuxũ i törü mugü i yixema i Médiaanecüãxgü rü Pérchiaanecüãxgü —nhanagürügü. ⁹Rü nûma ga ãẽxgacü ga Darü rü nagu nügü nawüéga ga yema mugüpane. ¹⁰Rü yexguma Danié nüxũ cuaxgu nax nümax ga ãẽxgacü rü marü nügü nagu nawüégaxũ ga yema mu, rü napatawa naxü rü nayawãxna ga norü ucapuarü ããxgü ga Yerucharéü íyexmaxũwaama ügüxũ. Rü wüxichigü ga ngunexũgu rü tamaep̄ixcuna inacaxãp̄ixü nax Tupanana moxê naxãxũçax rü namaxã yadexaxũçax aixrügumarüütama. ¹¹Rü yexguma yema yatügü ga ínaxuaxũgüxũ nüxũ cuaxgügu rü Daniéchiügu nachocu rü yexma nüxũ inayangaugü ga nax ínayumüxêxũ rü Tupanaxũ íyacuaxũxũ. ¹²Rü yexgumatama norü ãẽxgacü ga Daríuxütawa naxĩ nax namaxã yanadexagüxũçax nachiga ga yema mu. Rü nhanagürügü nüxũ: —Pa ãẽxgacüx, cuma rü marü cunaxunagü i wüxi i mu i nawa nüxũ quixuxũ rü texé ya nhaa 30 i ngunexũgügu naxüamáxe nax túmaarü tupanaarü ngüxêççax ítacaamaxü rüçxna ngexürüüxũmare i yatüna tacaxũ rü tama i cuxna, Pa ãẽxgacüx, rü tá aigü ya leóütanügu titaxcuchi. ¿Rü tama çxna i ngêma nhaxü yixĩxü i ngêma mu? —nhanagürügü. Rü nûma ga ãẽxgacü rü

nanangãxũ rü nhanagürü: —Ngẽmáacü ngẽma nhaxũ nixĩ. Rü ngẽma mu rü nanaxwaxe nax yangxũ erü yixema i Médiaanecüãxgü rü Pérchiaanecüãxgü rü taxuacüma texé tayanaxoxẽxê i tórü mugü —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga nümagü rü nhanagürügü: —Ngẽma Danié i Yudéu ga ãëxgacü ga Nabucudonochó nua gaxũ rü tama cuga naxĩnü, Pa ãëxgacüx, rü tama naga naxĩnü i ngẽma mu i cuxunagüxũ. Rü toma rü marü nüxũ tadau nax tamaepüxcüna nayumüxéxũ i wüxichigü i ngunexügu —nhanagürügü. ¹⁴Rü yemaxũ naxĩnügu ga ãëxgacü rü poraãcü nangechaũ rü naguxüraxüãcü naxçax nadautaax nax nhuxãcü Daniéxũ ínganguxuchixéxũ nhüxmata yanaxücumare ga üaxcü. ¹⁵Notürü ga yema yatügü ga Daniéxũ íxuaxügüxũ rü wenaxarü ãëxgacüxütawa naxĩ rü nhanagürügü nüxũ: —Pa ãëxgacüx, cuma nüxũ cucuax nax nhuxãcü nax yixĩxũ i tórü mugü i yixema Médiaanecüãxgü rü Pérchiaanecüãxgü rü guxüma i mugü i ãëxgacü nagu nügü wüégaxũ rü marü taxucürüwama texé itayanaxoxẽxê —nhanagürügü. ¹⁶Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü norü duüxügüxũ namu nax Daniéxũ yagagüxüçax rü aigü ga leóütanügu yataxcuchigüãxũ. Rü nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü Daniéxũ: —Yimá curü Tupana ya aixcumama naxçax cumaxücü cuxü ípoxü! —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Danié rü aigü ga leóütanügu nayataxcuchigü rü wüxi ga nutamaxã nanangüxtaügü. Rü nüma ga ãëxgacü rü norü ãnera yexma ngĩxũ naxü cuaxruxũ nax aixcuma marü

yanguxũ ga yema mu. ¹⁸Rü yemawena rü nüma ga ãëxgacü rü napatawa naxü rü tama nachibüãcüma nayape. Rü yema aixrügumaãcü naxüxũ ga norü taãxê rü marü tama nanaxü. Rü naétü ga yema chütaxügu rü tama yexma napexchaũ. ¹⁹Rü yexguma noxritama yangunegu ga moxüãcü rü ínarüda rü paxa yema ai ímugüxüwa naxü. ²⁰Rü yexguma nüma ga ãëxgacü marü ngaicamána nanguxgu rü nangechaũgaãcü Daniéna naca rü nhanagürü: —Pa Danié ya Tupana ya Maxücüarü Duüxüx, rü yimá curü Tupana ya aixcumama naxçax cumaxücü rü marü cuxü ínapoxüxũ nataniüwa i ngẽma aigü ya leóügü? —nhanagürü. ²¹Rü nüma ga Danié nanangãxũ rü nhanagürü: —Guxüguma namaxũ, Pa ãëxgacüx! ²²Rü yimá chorü Tupana rü nua nanamu i wüxi i norü orearü ngeruxũ i dauxücüãx. Rü ngẽma nixĩ i yachotaaxgüxũ i nhaa aigü ya leóügü nax tama choxũ nangõxgüxüçax. Erü nüma ya Tupana rü nüxü nacuax nax taxuxüma i chixexü cumaxã chaxüxü, Pa ãëxgacüx —nhanagürü. ²³Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü poraãcü nataãxê rü norü duüxügüxũ namu nax Daniéxũ ínamuxüchigüxüçax aigü ga leóütanüwa. Rü yexguma marü ínganguxuchigu ga Danié, rü nüxü nadaugü ga taxuwama nax napixü yerü aixcumama norü Tupanaaxü nayaxõ. ²⁴Rü yemawena ga nüma ga ãëxgacü rü norü duüxügüxũ namu nax yema nagagüaxüçax ga yema yatügü ga Daniéxũ íxuaxügüxũ. Rü wüxigu naxmãxgümaxã rü naxacügümaxã leóütanügu nanawocu. Rü tautama mea

nangucuyane rü nüma ga leóũgü rü marü naxçax nibuxmü, rü nüxna nayuxgü rü nagu nawagüe tímachinaxãgü. ²⁵Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü ga Daríu rü wüxi ga popera naxümatü naxçax ga guxüma ga nachixüanecüãxgü rü ngëma to ga nagawa idexagüxü ga duüxügü. Rü yema poperawa rü nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü: “Rü chanaxwaxe nax petaãxëgüxü rü pegü pengechaũgüxü. ²⁶Rü pemaxã nüxü chixu rü pexü chamu rü guxüma i nhaa naane i chamax namaxã ichacuáxüwa rü chanaxwaxe i nüxü pengechaũ rü nüxü pecuaxüxügü ya yimá Daniéarü Tupana. Erü yimá Tupana rü maxücü nixí, rü guxüguma nangexmaecha. Rü ngëma nüma nax ãëxgacü yixíxü rü taguma inarüxo, rü ngëma norü pora rü taguma inayagux. ²⁷Nüma rü tórü poxüruxü nixí, rü tórü ngxüxëëxüxü nixí. Rü nüma inanawex i cuaxruũgü i mexü i dauxügüxü i naanewa rü nhama i naanewa. Rü nüma nixí ga Daniéxü inapoxüxü natanüwa ga leóũgü”, nhanagürü. ²⁸Rü nüma ga Danié rü ãëxgacü ga Daríuarü ngüxëëxüxü nixí rü yexgumarüxü ta Pérchiaanearü ãëxgacü ga Chíruarü ngüxëëxüxü nixí.

.....

Danié rü natanüxügüçax nayumüxë

9 ¹—Rü nüma ga Daríu ga Achuéru nane ga Médiaanecüãx rü ãëxgacü nixí ga Babiróniaanewa. ²Rü gumá taunecü ga nagu yangucuchicügu ga Daríu rü chama ga Danié rü nawa íchangux ga yema popera ga orearü uruxü ga Yeremía ümatüxü. Rü yema

ore ga nawa changüxü rü nüxü nixu nax 70 ya taunecü tá ninge nax chixexüwa nangexmaechaxü ya Yerucharéü, yerü yemaacü nixí ga Cori ya Tupana Yeremíamaxã nüxü yaxuxü. ³Rü yemaçax chayumüxë rü Cori ya Tupanana chaca nax toxü ínangüxüxëëxüçax naxmëxwa i torü uanügü rü wena torü naanewa toxü nawoeguxëëxüçax. Rü yemaacü tama chachibüãcüma chayumüxë rü nhoxërüümare ixíxü ga naxchirugu chícux rü tanimucateçewa charüto. ⁴Rü yema chorü yumüxëwa rü Tupanamaxã nüxü chixu ga chorü pecádugü rü chautanüxügüarü pecádugü rü nhachagürü: “Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü guxãétüwa cungexma rü cuporaxüchi rü guxüguma cuyangüxëxë i curü unetagü. Rü ngëmawa tüxü cunawex nax tüxü cungechaũxü ya yíxema aixcuma cuga ínüexe rü nagu maxëxe i curü mugü. ⁵Rü toma rü poraãcü pecádu cupexewa taxüe rü chixexü taxüe. Rü tamaxëmare rü tama cugu tarüxínüe. Rü nüxü tarüxoe i curü mugü rü curü ucuxëgü. ⁶Rü gumá curü orearü urüügü ga nawa quidexacü namaxã ga torü ãëxgacügü rü torü oxigü, rü guxüma i tomax i Iraéutanüxügü, rü tama naga taxínüechaũ ga yexguma tomaxã nüxü yaxügüegu ga curü ore. ⁷Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü aixcumacü quixí. Rü ngëmacax poraãcü cupexewa taxãnee i toma i Yerucharéücüãxgü, rü ngëma togü i totanüxü i Iraéutanüxügü i ngaicamawa rü yáxüwa to i nachixüanegu cuwoonexü nagagu nax tama cuga naxínüexü. ⁸Rü nhuxmax i tomax, Pa

Cori Pa Tupanax, rü naxrüütama i ngēma torü ãëxgacügü rü torü oxigü rü taxānee erü cupexewa chixexü taxügü. ⁹Notürü i cumax, Pa Torü Tupanax, rü woetama cucüma nixi nax cumecümaxü rü toxü nüxü curüngümaxü i torü chixexü. Rü ngēmacax cupexewa tangugü erü toma rü poraäcü chixexü taxü. ¹⁰Rü tama cuga taxīnüe rü nüxü tacugüe ga curü mugü ga curü duüxügü ga orearü uruügüwa tomaxā nüxü quixuxü. ¹¹Rü guxüma i chautanüxü i Iraéutanüxügü rü tama naga naxīnüe i curü mugü. Rü cuxna nixigachi rü tama naga naxīnüe i curü ucuxégü. Rü yemacax ga yema poxcu ga curü duü ga Moichéwa nüxü quixuxü rü togu nangu. ¹²Rü yema nax toxçax núma cunamuxü ga yema taxü ga guxchaxü rü yemamaxā cuyanguxëxë ga yema poxcu ga tomaxā rü torü ãëxgacügümaxā cuxueguxü, yerü yema poxcu ga Yerucharéüna cunguxëxü, rü taguma yemaacü cunapoxcu ga to ga ãane. ¹³Rü guxüma ga yema chixexü rü toxna nangu yematama Moiché ümatüxü ga mugüwa nüxü ixuxürüxü. Notürü ga toma rü tama cuxçax tadaugü, Pa Cori Pa Torü Tupanax. Rü tama nüxü tarüxoe ga yema torü chixexügü, rü tama nagu tamaxë ga curü ore i aixcuma ixixü. ¹⁴Rü yemacax, Pa Cori Pa Tupanax, rü toxçax ícunanguxëxë ga yema taxü ga guxchaxü ga cumatama tomaxā cuxueguxü. Erü cuma rü aixcuma cuyanguxëxë i ngēma nüxü quixuxü. Notürü i toma rü tama cuxü itarüxīnüechaü. ¹⁵Notürü ga cumax, Pa Cori Pa Torü Tupanax, rü nüxcüma icunawex ga yema taxü ga curü pora ga

yexguma Eyítuanewa ícunguxüxëxëgu ga curü duüxügü. Rü yemaacü cugü cutachigaxëxë nhuxmata nhama i ngunexüwa nangu. Notürü ga toma rü poraäcü cupexewa chixexü taxü. ¹⁶Pa Cori Pa Tupanax, nüxü tacuax rü cuma rü cumecümaxüchi. Rü ngēmacax cuxna taca nax namaxā icurüngüxmüxüçax ya yima ãane ya Yerucharéücüçaxgü. Erü yima ãane rü cuxrü nixi, rü ngēma nangexma ya curü maçpüne ya üünene. Rü nhuxmax rü guxüma i ngēma togü i nachixüanecüçaxgü i duüxügü rü nüxü nacugüe i ngēma curü duüxügü rü yima Yerucharéü nagagu i ngēma chixexügü i toma taxügüxü rü torü oxigü ügüxü. ¹⁷Pa Torü Tupanax ;rü chamax nax curü duüxü chixixü, rü nüxü naxīnü i chorü yumüxë i nawa cuxü chacaxüxü! ;Rü cuégagagu nüxü nangechaüäcüma nüxü nadau nax nhuxäcü wüxi i taxü i ngechaü yixixü nax nachixexü ya yima cupata! ¹⁸Pa Chorü Tupanax ;toxü nayaxu rü choxü nüxü naxīnü i nhaa chorü yumüxë erü curü duüxü chixi! ;Rü mea nangugü i ngēma torü guxchaxügü rü ngēma norü chixexü ya yima ãane ya Yerucharéü ya cuxrü ixixüne! Rü tama taxacürü mexü i cupexewa taxüxügü nixi i cuxü tacaxaxüxü, notürü cuxna taca erü cuma rü cuxü nangexma i taxüma i curü ngechaü i toxçax. ¹⁹Pa Corix ;rü toxü naxīnü rü toxü nüxü irüngüma i torü chixexü rü toxü rüngüxëxë! ;Rü paxa toxü nangaxü, Pa Corix! Erü cuxrütama ngüchaü nixi i ngēma rü cuma rü nüxü cungechaü ya yima curü ãane ya Yerucharéü rü ngēma curü duüxügü”, nhachagürü.

**Tupana namaxã nüxü nixu ga yema
70 ga yüxügüchiga**

²⁰Rü chama rü íchayadaxêxê ga nax chayumüxêxü rü Tupanamaxã nüxü chixuxü ga chorü chixexügü rü chautanüxü ya Iraéutanüxügüarü chixexügü. Rü Cori ya Tupanaxü chacaxxü naxcax ya yima norü ñane ya Yerucharéü ya norü maxpüne ya üinenewa ngexmane. ²¹Rü yexguma íchayumüxêyane rü chaxcax nangox ga Tupanaarü orearü ngeruxü ya dauxücüax ga Gábi ga üpa chaxcax ngócü ga yexguma Tupana taxacüxü choxü nadauxêëgu. Rü yagoeácüma yema íchayexmaxüwa nangu. Rü yema ora ga yáuanecü nagu Tupanacax chayaguxchaüxü ga ãmaregügu nixü ga chauxütawa nanguxü. ²²Rü nhanagürü choxü: “Pa Daniéx, nua chaxü i nhuxmax nax cuxü nuxü chayacuaxêxüçax ga yema Tupana nagu rüxínüxü. ²³Rü yexguma noxritama icunaxügügu ga nax cuyumüxêxü rü Tupana rü marü cuxü nangaxü. Rü ngëmacax i chamax rü nua chaxü nax cumaxã nüxü chayarüxuxüçax nax marü cuxü nangaxüxü, erü nüma ya Tupana rü poraäcü cuxü nangechaü. Rü nhuxmax rü jmea irüxínü i ngëma tá cumaxã nüxü chixuxü nachiga ga yema nüxü cudauxü ga yexguma taxacü ga êxüguxü cuxü nadauxêëgu! ²⁴Rü 70 i yüxügü ngupetüguwena rü yima curü ñane ya Yerucharéü rü ngëma curü duüxügü i Iraéutanüxügü rü düxwa tá Tupanaga naxínüe, rü Tupana tá nüxü inanaxoxêxê i ngëma norü chixexügü,

rü tá nüxü nüxü inarüngüma i ngëma norü chixexü ga noxri naxügüxü. Rü tá ningucuchi ya yimá Üüneçü ya aixcuma mecü nax guxügüma norü duüxügümaxã meama inacuáxüçax rü ngëmaäcü yanguxü ga yema Tupana cuxü dauxêëxü” —nhanagürü choxü.
.....

**Textü ga Tígricutüwa Tupana
Daniéxü nüxü nadauxêxê i taxacü
tá nax ngupetüxü**

10 ¹—Rü gumá norü tamaepüx ga taunecü ãëxgacü yixügu ga Chíru ga Pérchiaanecüax, rü chama ga Danié ga Betachámaxã choxü naxugüe rü Tupana choxü nüxü nadauxêxê i taxacü tá ngupetüxü. Notürü yema nüxü chadauxü rü poraäcü naguxchaxüchi nax nüxü icuáxü nax taxacüchiga yixüxü. Notürü ga chama rü meama chanangügü nax taxacüchiga yixüxü rü yemaacü nüxü chacuaxama ga yema nüxü chadauxü. ²Rü yexguma yemaxü chadaxgu rü chama ga Danié rü tamaepüx ga yüxü poraäcü changechaü. ³Rü tama chanangöx ga maixcuraxü, rü tama chanangöx ga namachi, rü tama chayaxaxü ga wíü, rü tama chaugü chamexêxê nhuxmata yema tamaepüx ga yüxü ngupetügu. ⁴Rü wüxi ga ngunexü meama gumá taunecüarü nüxíraxü ga tauemacü (abríu)arü 24 ga ngunexügu, rü taxtü ga Tígricutüwa chayexma. ⁵Rü ngürüächü nüxü chadau ga wüxi ga yatü ga lífüchimaxã äxchiruxü rü úrumaxã goyexüáxü. ⁶Rü yema naxüne rü nhama nuta ya topächiruxü niyaxracüxü, rü yema nachiwe rü nhama bajxbeanexürüxü

nixĩ. Rũ guma naxetũgũ rũ nhama ùxiemagũrũxũ nixĩ, rũ guma nachacũgũ rũ nactũgũ rũ nhama brõche iyauxracũtũxũrũxũ nixĩ. Rũ yema naga rũ nhama muxũ i duũxũgũ idexagũxũrũxũ nixĩ. ⁷Rũ chaxicatama nixĩ ga nũxũ chadauxũ ga yema Tupana chauxcax ngoxẽẽxũ. Rũ yema togũ ga chamũcũgũ rũ taxuxũma nadaugũ, yerũ norũ muũmaxã nibuxmũ rũ nicuxgũ.

⁸Rũ yemaacũ chaxicatama yema chayexma ga yexguma yemaxũ chadauxgu. Rũ chabaxĩachiãxẽ rũ chanachoxõchi rũ chaturaxũne. ⁹Rũ yexguma nagaxũ chaxĩnũgu ga nax yadexaxũ, rũ chiyuãchi rũ ichayangu.

¹⁰Notũrũ wũxi ga naxmex rũ choxna natũxue rũ choxũ nangenagũ nhuxmata chaxmexmaxã rũ chauãpũxũmaxã ichachuxenũ. ¹¹Rũ nhuxũchi nhanagũrũ choxũ: “Pa Daniéx, Tupana rũ cuzũ nangechaũ. ¡Rũ mea irũxĩnũ i ngẽma tá cumaxã nũxũ chixuxũ! ¡Rũ inachi! Erũ choxũ nixĩ i cuzũtawa namuxũ ya Tupana”, nhanagũrũ. Rũ yexguma yagũegagu nax yadexaxũ rũ chama rũ chiduxruxãcũma ichachi. ¹²Rũ yexguma ga nũma rũ nhanagũrũ: “¡Tauxũ i choxũ cumuũxũ, Pa Daniéx! Yerũ yema ngunexũ ga nagu nũxũ cucuãxchaũxũ ga yema Tupana nagu rũxĩnũxũ rũ napexewa cugũ icurũxĩra, rũ nũma rũ cuzũ nũxũ naxĩnũ ga curũ yumũxẽgũ. Rũ ngẽmacax nua cuzũtawa chaxũ.

¹³Notũrũ ngẽma naãxẽ i chixexũ i Pẽrchiaaneccũaxarũ ãẽxgacũmaxã icuãxũ rũ 21 ga ngunexũ rũ choxũ nanaguxchaxẽxẽ. Notũrũ nũma ya Miguéu i ãẽxgacũ i tacũ ixĩxũ i

dauxũccũãxtanuwa rũ nua naxũ rũ choxũ narũngũxẽẽ. Yerũ ga chama ga noxri rũ chaxicatama chaugũmaxã chawũxicax natanũwa ga yema Pẽrchiaaneccũaxarũ ãẽxgacũgũ. ¹⁴Rũ ngẽmacax i nhuxmax rũ nua chaxũ nax cumaxã nuxũ chayarũxuxũcax i ngẽma tá ngupetũxũ i yixcũra namaxã i cutanũxũ i Iraéutanũxũgũ. Rũ yema nũxũ cudauxũ ga yexguma Tupana cuzcax nangoxẽẽgu, rũ ngẽma tá yixcũra cutanũxũmaxã ngupetũxũchiga nixĩ” —nhanagũrũ choxũ.

.....

Nawa tá nangu nax ínanguxũ i taxũ i guxchaxũgũ

12 ¹—Rũ nhanagũriama: “Rũ ngẽxguma ngẽma taxũ i guxchaxũgũ ínngxu, rũ nũma ya Miguéu ya dauxũccũãxarũ ãẽxgacũ ya Tupanaarũ duũxũgũna daucũ, rũ tá nangox. Rũ ngẽma ngunexũgu rũ tá nangexma i taxũ i guxchaxũgũ i taguma nhuxgu nũxũ idauxũ. Notũrũ ngẽxguma ngẽmawa nanguxgu rũ guxũma i ngẽma Tupanaarũ duũxũgũ i norũ poperagu ùmatũégaxũ rũ tá namaxẽ naétiwa i ngẽma guxchaxũgũ. ²Rũ guxũma i marũ yuexũ rũ tá ínaruãdagũ. Rũ tũmãxe rũ maxũ i taguma gũxũcax tá ítaruãda, rũ toguẽgũ rũ ãnecax rũ poxcucax tá ítaruãdagũ. ³Rũ ngẽma duũxũgũ i cuax nũxũ ngẽxmaxũ rũ muxema mexũwa tũxũ gagũxũ, rũ nhama ùãxcũrũxũ tá inabaixgũ rũ nhama woramacurigũrũxũ tá ngẽma nanaigũecha” —nhanagũrũ choxũ.

.....